



งานสาร ศิลป์ทาง

ปีที่ ๘ เล่ม ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๗



วัดตระพังทอง จังหวัดสุโขทัย

สารบัญ

ปีที่ ๕ เล่ม ๔

กันยายน

พ.ศ. ๒๔๙๗

ภาคศิลปวิทยาการ

สุภายิตานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	หน้า ๑
สาส์นสมเด็จพระ ... สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ กับสมเด็จพระกรมพระยาดำรงฯ	„ ๓
สุริยพันธุ์ ตอนที่ ๒๕ (ต่อ) พระรักษาเทพ (บัว)	„ ๑๖
หนังสือตวรรษแห่งสุนทรภู่ พ. ณ ประมวญมารค	„ ๒๔
บทความเรื่องไทย ตอนที่ ๑๔ พ.อ. หาดวงรัตนดิทธิพิชัย	„ ๓๐
สำรวจความในจารึกนครชุมหลักที่ ๓ ปรีดา ศรีษาดาลัย	„ ๓๗

ภาคกิจการกรมศิลปากร

ลักษณะมำทรงของอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	
คิศิลป์ พีระศรี	„ ๕๐
บทความเรื่องงานศิลปะ ตอนที่ ๑ ชวิชัย รัตนวิชาติ	„ ๕๔
ระเบียบกรมศิลปากรเรื่องการจำหน่ายหนังสือบำรุงหอสมุด	„ ๕๘
เอกสารประวัติศาสตร์ น้ำ ทองคำวรรณ	„ ๖๐

Vārasān Silpākon

Vol.8

Septembert, 1954

No. 4

1. Saying. By King Rāmā VI. page 1
2. "San Somdet" (Letters between their late Royal Highnesses Prince Damrong and Prince Naris). „ 3
3. "Suriyaphan" a story in verse, (part XXXV, continued).
By Pra Raksa Thep. „ 16
4. Sunthon Bhu's Centenary. By P. Na Pramuanmark. „ 24
5. The Story of The Thai, (part XIV). By Colonel Laung Rona Sithi—pichai. „ 30
6. A Critical Study on Nakon Chum Epigraphy no. 3.
By Prida Srijalalaya. „ 37
7. On The Equestrian Statue of King Taksin. By Silpa Phirasri. „ 50
8. Artistic Works of the Department of Fine Art.
By Tavaj Ratanaphichat. „ 64
9. Order of the Department of Fine Art on Distributing Books to
Various Libraries. „ 58
10. A Historical Document relating to the Grant of Land to a certain
Monastery in Phathalung Province B.C. 2242. By Cham Tongkamwan. „ 74

เอกสารประวัติศาสตร์

เรื่องพระกัลปนาวัต จังหวัดพัทลุง พ.ศ. ๒๔๔๒

นำ ทองคำวรรณ อ่าน

[ต่อจากฉบับปีที่ ๘ เล่ม ๓ สิงหาคม ๒๔๕๗]

ฉบับไทย

มีบังคับออกพระ
ศรีภริยปรีชญาธิราช
เสนาบดีศรีดำดักษณ
ให้กรมแดงศรียศ
นายราชกันดำรา
ให้ทำดำราพระราช
โองการล้มเดจบรม
บพิตร ใช้นาย
แวงออกไปเบิก
เชิงกู่คีตบาญ
ข้าโปรดคนทาน ๆ
พระกัลปนาทุก
อาราม แด่ดุกหदान
แแต่อพยบอันมี
บาญชียนายด้าม
จอม แแต่ดำราพระ

ฉบับเขมร

มาณบางคามม^(๑)ปะ
ศรีภริยปรีชญาธิราช
เสนาบดีศรีดำดักษณ
หกรัมปรแดงศรียศ
นายราชกันดำคร
หเถอติวปะราช
โองการล้มเดจบรมม
บพิตรเปรีอนาย
แวงจวณเทาเบิก
เชิงกู่คีตบาญ
ชยุ่มโปรดทาน
ปะกาดปาณาทุก
อารามนุกรดก้าน
นุอพยบ
บาญชียนายด้าม
โจอม นุครปะ

คำแปล

มีบังคับพระ
ศรีภริยปรีชญาธิราช
เสนาบดีศรีดำดักษณ
ให้กรมประแดงศรียศ
นายราชกันดำรา
ให้ทำดำราพระราช
โองการล้มเดจบรม
บพิตร ใช้นาย
แวงออกไปเบิก
เชิงกู่คีตบาญ
ข้าโปรด (คน) ทาน
พระกัลปนาทุก
อาราม แแต่ดุกหदान
แแต่อพยพ (อันมี)
บัญชียนายด้าม
จอม แแต่ดำราพระ

ฉบับไทย

ฉบับเขมร

คำแปล

ราชโองการซึ่ง^(๑)พระ
 ราชอุทิศไว้แต่ก่อน
 ๕
 นน
 อนัดตพรตไปอยู่
 ด้วยถูกขุนมนาย
 ๕
 นน
 ให้พระครูศรีดีทธรรม
 ราชรุจี ไซให้เด็ก
 พระค้ำนอาหาราม
 วัดมารามคนป่า
 แก้ววัดเขื่อนวัด
 ดั้งในเมืองพิท
 ดุง แดอารามอัน
 ๕
 ชนแกคนป่าแก้ว
 ในเมืองนครศรี
 ธรรมราช แดอาราม
 ๕
 ชนชนแกคนป่า
 แก้ว จังหวัดใน
 เมืองพิทลุง แด
 ให้เอาเชิงกู่คีต
 บานู ทานๆ พระ
 กัดปนา ดำรับ
 วัดมาราม
 คนป่าแก้ว วัดเขื่อน

ราชโองการปะ
 ราชอุทิศโมกอำพี
 ๕
 เนาะ
 หปะครูศรีดีทธรรม
 ราชรุจีเปริอหเด็ก
 ปะด่างนอาหาราม
 วัดมารามคนป่า
 แก้ว วัดเขียร์วัด
 ดั้งณาคูกพาทท
 ดุงนอาราม
 เถดั่งคนป่าแก้ว
 ณาคุกณครศรี
 ธรรมราชนอาราม
 เถดั่งคนป่า
 แก้ว จางหวัดณา
 คุกพาททดุงน
 หโยกเชิงกู่คีต
 บานูทานปะ
 กาดปานาจัมทบ
 อารามวัดมาราม
 คนป่าแก้ววัดเขียร์

ราชโองการพระ
 ราชอุทิศไว้แต่ก่อน
 ๕
 นน
 ให้พระครูศรีดีทธรรม
 ราชรุจี ไซให้เด็ก
 พระค้ำนอาหาราม
 วัดมารามคนะป่า
 แก้ว วัดเขื่อนวัด
 ดั้งในเมืองพิท
 ดุง แดอาราม
 ๕
 ชนคนะป่าแก้ว
 ในเมืองนครศรี
 ธรรมราช แดอาราม
 ๕
 ชนคนะป่า
 แก้ว จังหวัดใน
 เมืองพิทลุง แด
 ให้เอาเชิงกู่คีต
 บาด ทานพระ
 กัดปนาดำหรับ
 อารามวัดมาราม
 คนะป่าแก้ว วัดเขื่อน

๑. ซึ่ง=ซึ่ง

ฉบับไทย	ฉบับเขมร	คำแปล
<p>วัดตั้ง^๕หนน^๕เบ็ก เต็ม^๕พระเพณ^๕คึด บาย ให้^๕เด็ก^๕พระ ดำ^๕นาว^๕วัด^๕หนน มี^๕ให้^๕เป็น^๕ท่า^๕มา^๕ณ ราย แด^๕ให้^๕เรีย^๕ก เขา^๕ด^๕วย^๕อา^๕กร^๕แเด เม^๕ย^๕พ^๕ว^๕ก^๕นา^๕อา^๕กร อ^๕น^๕ก^๕ร^๕ม^๕ก^๕าร^๕เขา แก^๕ช^๕า^๕ว^๕เซ^๕ง^๕ก^๕ุ^๕ค^๕ึด บาย ข^๕ำ^๕ไป^๕ร^๕ค^๕น [ทา^๕น^๕ฯ] พ^๕ระ ก^๕ัด^๕ป^๕นา^๕ เ^๕น^๕อ^๕ด^๕ำ^๕รา พ^๕ระ^๕รา^๕ช^๕โ^๕ง^๕ก^๕าร แด^๕บ^๕ี^๕ก^๕ุ^๕ร^๕เ^๕ก^๕ศ^๕ก มา^๕ด^๕อ^๕เท^๕า^๕จ^๕อ น^๕ัก^๕ด^๕ั^๕ร^๕โ^๕ท [ศ] ก แด^๕ให้^๕พ^๕ระ^๕ค^๕ร^๕ห^๕ัว เม^๕ือ^๕ง^๕ แด^๕เด^๕ิม^๕ป^๕ร เ^๕น^๕เ^๕ . อ^๕ง^๕ท^๕อ^๕ อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕น^๕ เ^๕า^๕เ^๕็น ไม้^๕แ^๕จ^๕าก^๕อ^๕ิต^๕ป^๕น ท^๕ำ^๕อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕เ^๕ง^๕น^๕ แด^๕ให้^๕ห^๕ำ^๕ม^๕พ^๕ญา^๕เจ^๕้า เม^๕ือ^๕ง^๕แ^๕ด . . . ด^๕ัด^๕เจ^๕้า</p>	<p>วัดตั้ง^๕ทาง^๕เบ็ก เต็ม^๕ปะ^๕เ^๕น^๕ค^๕ึด บาย ห^๕เ^๕ว^๕อ^๕ปะ ดำ^๕น^๕า^๕ว^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕เ^๕น^๕า มา^๕ณ^๕ห^๕า^๕ช^๕า^๕เ^๕ว^๕อ^๕มา^๕น ราย น^๕ห โย^๕ก^๕ด^๕ว^๕ย^๕อา^๕กร^๕น^๕ ช^๕ว^๕ด^๕ภ^๕ว^๕ก^๕นา^๕กร อ^๕ำ^๕น^๕ก^๕ร^๕ม^๕ก^๕าร^๕โย^๕ก ก^๕ุ^๕ค^๕ึด^๕ บาย ช^๕ย^๕ม^๕ไป^๕ร^๕ค^๕น^๕ำ^๕ก ทา^๕ณ^๕ปะ ก^๕า^๕ด^๕ป^๕า^๕ณ^๕า^๕อ^๕ิ^๕เด^๕อ^๕ด^๕ำ^๕ร ป^๕ระ^๕า^๕ช^๕โ^๕ง^๕ก^๕าร ฉ^๕น^๕ำ^๕ก^๕ุ^๕ร^๕เ^๕ก^๕ศ^๕ก โม^๕ก^๕ด^๕ด^๕ฉ^๕น^๕ำ^๕ว^๕อ^๕ก โท^๕ศ^๕ก ห^๕ปะ^๕ค^๕ร^๕บ^๕ว^๕ง ศ^๕ุ^๕ก^๕เด^๕ิม^๕ปะ เ^๕น^๕เ^๕ น^๕ุ^๕โ^๕ท^๕ง^๕ท^๕ี^๕ย อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕เ^๕น^๕า โย^๕ก^๕ช^๕า เช^๕อ^๕อ^๕ิต^๕ป^๕น เ^๕ว^๕อ^๕อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕เ^๕น^๕า ห^๕า^๕ม^๕เจ^๕า ศ^๕ุ^๕ก^๕น^๕ุ^๕ป^๕ด^๕ำ^๕ด^๕เจ^๕า</p>	<p>วัดตั้ง^๕ เบ็ก เต็ม^๕ประ^๕เพณ^๕คึด บาด ให้^๕ท่า^๕พระ ดำ^๕น^๕า^๕ว^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕น^๕ มี^๕ให้^๕เป็น^๕ท่า^๕มา^๕ณ ราย แด^๕ะ^๕ให้^๕ เขา^๕ด^๕วย^๕อา^๕กร^๕แเด เม^๕ย^๕พ^๕ว^๕ก^๕นา^๕อา^๕กร อ^๕น^๕ก^๕ร^๕ม^๕ก^๕าร^๕เขา (แก^๕ช^๕า^๕ว^๕เซ^๕ง) ก^๕ุ^๕ค^๕ึด บาด ข^๕ำ^๕ไป^๕ร^๕ค^๕น ทา^๕น^๕พ^๕ระ ก^๕ัด^๕ป^๕นา เ^๕น^๕อ^๕ด^๕ำ^๕รา พ^๕ระ^๕รา^๕ช^๕โ^๕ง^๕ก^๕าร บ^๕ี^๕ก^๕ุ^๕น^๕เ^๕ก^๕ศ^๕ก มา^๕ถึง^๕บ^๕ี^๕ว^๕อ^๕ก โท^๕ศ^๕ก ให้^๕พ^๕ระ^๕ค^๕ร^๕ห^๕ัว เม^๕ือ^๕ง^๕ เ^๕ิม^๕ปะ เ^๕น^๕เ^๕ แด^๕ะ^๕ท^๕อ^๕ง^๕ท^๕ี^๕ อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕น^๕ เ^๕า^๕เ^๕็น ไม้^๕อ^๕ิ^๕ฐ^๕ป^๕น ท^๕ำ^๕อ^๕า^๕ร^๕า^๕ม^๕น^๕ ให้^๕ห^๕ำ^๕ม^๕เจ^๕้า เม^๕ือ^๕ง^๕แ^๕ด^๕ะ^๕ป^๕ด^๕ำ^๕ด^๕เจ^๕้า</p>

ฉบับไทย

เมืองแฉกรมการ
 มิให้เอาพจนานา
 อากร ที่ฎุมิทานๆ
 พระกัตปนา อนึ่ง
 ให้ห้ามแก่เจ้าเมือง
 แดบหัดดีเจ้าเมือง
 แฉกรมการ มิให้
 ว่าบังคัมภิจกทง
 ความแพง.....
าริกร ชัน
 เกิดณทอของทอ
 เดนท... ที่วัด
 มารามคนปาแก้ว
 วัดเขียนวัดดั่งทัง
 ..กรมวัดบังคัม
 แกกนเอง อนึ่ง
า
 ทรพัยมรดกเจ้า
 กุดงฆแฉกรม
มือง
 แก่เชิงกุกู้คึดบาย
 ทานพระ . ดปนา
 อนึ่งให้ห้ามมิให้
 เอาใช้เชิงเรือ
 เชิง [เรือ] งานดัพ

ฉบับเขมร

ศุกนุกรมการ
 มาณหโยกนา
 อากรที่อฎุมทาณ
 ปะกาดปาณา อมย
 หหามเจาศุก
 นุปลัดดีเจาศุก
 นุกรมการ มาณห
 ถาบางคาบภิจกทง
 ความแพงอาชญา
 ชรรมาอาชริกร
 เกิดณโทงทอ
 เดนทบาทวัด
 มารามคนปาแก้ว
 วัดเขียนวัดดั่งทัง
 หกรัมวัดบางคาบ
 ก้านเอง อมย
 หหามมาณหโยก
 ทรพัยมรดกเจ้า
 กุดงฆนุกรม
 คนถบวงศุก
 นุเชิงกุดดั่งดบาด
 ทาณปะกาดปาณา
 อมยหหามมาณห
 โยกเปริอเชิงบานทะ
 เชิงทอถกนุงานดัพ

คำแปล

เมืองแฉกรมการ
 มิให้เอานา
 อากร ที่ฎุมิทาน
 พระกัตปนา อนึ่ง
 ให้ห้ามเจ้าเมือง
 แดบปัดดีเจ้าเมือง
 แฉกรมการ มิให้
 ว่าบังคัมภิจกระทง
 ความแพงอาชญา
 ชรรมาอาชริกรณ
 เกิด ณ ทอที่
 เดททบาทวัด
 มารามคนะปาแก้ว
 วัดเขียนวัดดั่งทัง
 ให้กรมวัดบังคัม
 กนเอง อนึ่ง
 ให้ห้ามมิให้เอา
 ทรพัยมรดกเจ้า
 กุดงฆแฉกรม
 คนะหัวเมือง
 แดะเชิงกุกู้คึดบาด
 ทานพระกัตปนา
 อนึ่งให้ห้ามมิให้
 เอาใช้เชิงเรือ
 เชิงเรือแฉกรงานดัพ

ฉบับไทย.

มาตราธรรมพวิไศร
 ริงถิ่นถานบ้านเมือง
 [แต่ให้พระครู] ศรี
 ดัทธรรมราชรุจิ
 เขาคนเชิง....
 ... น มาเด็กพระ
 คำคณาอารามพระ

 เจดีย์ อันตรธาน
 นน แด[อย่า]..
 ทานได้
 โดยพระบันฑูต
 ดัม
 ...พุทธเจ้าอยู่หัว
 แดเถงนน.....
 ดับชนด้ามคำ
 จอนักดัตริทศก
 แดงศรียศ
 แดนายราชกันคำวรา
 คาค
 แดนายราชุดเต็มัยร

 [ฮาดักษณ] ยุกรบัต
 นายเทพท่า ...
 เจ้าหมื่น

ฉบับเขมร

มาตราธรรมพวิไศรย
 รางถิ่นถานบ้านคูก
 หปะครูศรี
 ดัทธรรมราชรุจิ
 โยกอนักเชิงดัดบาย
 เนาะโมกเด็กปะ
 คำคณาอารามปะ
 พุทธรูปดฎูปปะ
 เจดีย์ อนักถาน
 เนาะ กุบห
 ฆาอนักถานบาน
 โดยประมาณปะบานฑูต
 ดัดเจบรมมบพิตร
 ปะพุทธเจาเนาถบวง
 คตคอาทิตย
 บัดเกิดฆะพาทบท
 ฉนำจอโทศก
 เทบผแดงศรียศด
 นุนายราชกันคำว
 นุนายศรีกุมารภูคาค
 นุนายราชุนเต็มัยร
 บวรอนักเนาะกริม
 ฮาดักษณ ยุคฆบัต
 นายเทพธรรมมรงค์
 ดังกาดเจาหมื่น

คำแปล

มาตรา ธรรมพวิไศย
 ริงถิ่นถานบ้านเมือง
 ให้พระครูศรี
 ดัทธรรมราชรุจิ
 เขาคนเชิง(กฏ)คัดมาด
 นน มาเด็กพระ
 คำคณาอารามพระ
 พุทธรูปดฎูปพระ
 เจดีย์อันตรธาน
 นน อย่าให้
 เป็นอันตรธานได้
 โดยมีพระบันฑูต
 ดมเด็จพระมบพิตร
 พระพุทธเจ้าอยู่หัว
 ถัง ณ วันอาทิตย์
 ฆชนด้ามคำเดอนดิบ
 บัดจอโทศก
 จังผแดงศรียศ
 แดนายราชกันคำวรา
 แดนายศรีกุมารภูคาค
 แดนายราชุดเต็มัยร
 ดัดคนนกรม
 ฮาดักษณ ยุกรบัต
 นายเทพท่าวง
 ดังกาดเจ้าหมื่น

ฉบับไทย

ฉบับเขมร

คำแปล

ภักดีพยามาด
 ออกพระ .. นายก
 รัตนราชภักดีศรี
 รัตนมณฑลเทียรบาด
 [เด็มยร]นักรการ
 ชุมนุมที่หน้าโรง
 แชก ออกพระศรี
 ธิราช
 เด่นาบดีศรีดาดักษณ
 คำบด.....ง
 ทง โดยอิดารวัด
 พระราชบุญณ
 ...พระมหานคร
 แดยกรบัต[ทำ]
 [พระ]ราชโอง
 การ ด่มเดจบรม
 บพิ[ตร].....
 [แด]ให้นายแวง
 ออกไปเบิกเชิงกภู
 คีต... ..
 คนทาน ๆ พระ
 กัดปนาทุกอาราม
 [แด]อพยพดก
 ดานผู้มมาญชย
 นายด้ามจอม
 ราชโองการ

จงภักดีพยามาด
 ประบรินายก
 รัตนราชภักดีศรี
 รัตนมณฑลเทียรบาด
 เด็มยรนักรการ
 ชุมนุมที่หน้าโรง
 แชก ประศรี
 ภูริเปริชญาธิราช
 เด่นาบดีศรีดาดักษณ
 คับณปตแมนาง
 โทง โดยอิดารวัด
 ราชบุญณ ณากรุง
 เทพมหานคร
 ยุคศรีบักครเถอ
 คัรพระราชโอง
 การ ด่มเดจบรม
 บพิตรโมกษาคำนับ
 หนายแวง
 จวณเทาเบ็กเชิงกภู
 คีตบาญ ชยุมไปรด
 อนักทาณปะ
 กาดปาณาทุกอาราม
 นุชภยบกุณ
 ดัก้าน บาญชย
 นายด้ามจอม
 นครพระราชโองการ

จงภักดีพยามาด
 พระบรินายก
 รัตนราชภักดีศรี
 รัตนมณฑลเทียรบาด
 เด็มยรนักรการ
 ชุมนุมที่หน้าโรง
 แชก พระศรี
 ภูริปรีชญาธิราช
 เด่นาบดีศรีดาดักษณ
 คำบดประตแมนาง
 ทง โดยอิดารวัด
 ราชบูรณะ ในกรุง
 เทพมหานคร
 ยกกระบัตรทำ
 คำราชพระราชโอง
 การ ด่มเด็จบรม
 บพิตรไว้เป็นคำนับ
 ให้นายแวง
 ออกไปเบิกเชิงกภู
 คีตบาด ข้าโปรด
 คนทานพระ
 กัดปนาทุกอาราม
 แดะอพยพดก
 หดาน (ผู้ม) บัญช
 นายด้ามจอม
 แดะคำราชพระราชโองการ

[ยังมีต่อ]